

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/A. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtak. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1.50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Rezolucije*

prihvačene jednoglasno na proletojni skupščini Učiteljskega društva „Jedinstva“ za grad Zagreb i okolico u Dugomseleu od 22. maja 1926.

I.

Brzobjavni apel Nieg. Veličanstvu Kralju:

Učiteljsko društvo „Jedinstvo“ za grad Zagreb i okolico sa svoje brojno posjećene redovne proletojne skupštine u Dugomseleu, danas, podnoseći pred slavni prijesto Karadiordjevića i ovaj put uvjerenje o prokušanoj i nikad ne pokolebanoj odanosti i ljubavi svojih članova prema Vašem Veličanstvu i cijelom uzvišenom Kraljevskom Domu kao i prema našem državnom i narodnom jedinstvu, u najštinskijoj lojalnosti primorano je da svoga uzvišenog Vladara umoli za ustavnu zaštitu ispred tolikih prognošta za državu i narod najzaslužnijih članova Udruženja Jugoslavenškoga Učiteljskoga Hrvatske i Slavonije, a posebno i mnogih članova ovoga društva, što su u posljednje vrijeme izvršena u Ministarstvu Prosvjete bezrazložno i bez ikakve potrebe a na silnu štetu i poniženje ogromnoga broja oduvijek nacionalno i domoljubno opredijeljenih porodica, što je manje nego nesumnjivo i osjetljivo štetu prosvjetnomu i nacionalnom središnjem u ovim krajevima.

II.

Naša prosvjetna politika pošla je u posljednje vrijeme putem, koji se udaljuje od onih ideja, na kojima je naša država izgrađena i na kojima treba da se i dalje prema garancijama Ustava razvija. Takav pravac prosvjetne politike vodi, sudeći po pojavama, što se očituju u narodu, do nesumnjive prosvjetne i nacionalne desorganizacije.

Stručno je utvrđeno, da je naše osnovno školstvo u krajevima, gdje se ta prosvjetna politika naročito i forsirano provodi, na svom moralnom nivou, pa u svom uzgojnom i nacionalno-obrazovnom utjecaju u jednoj godini vrlo mnogo izgubilo od svoje nekadašnje vrijednosti, i opće je uvjerenje, osobito u

* Na željo poverjeništa UJU Zagreb prihvaćujemo gornje rezolucije, ki jih je osvojil ožji sosvet pov. UJU Zagreb, a k dopisu pripominjamo, da se stališče hrvatskega učiteljskoga društva ne krije povsem z naziranjem in stališčem ki ga zavzema novi pokret slovenskega učiteljskoga društva. Uredn.

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

45. Grosuplje, osnovna šola: Priredili so dve igre. — Porabili so 472.25 Din za nakup knjig za šolarsko knjižnico. — Napravili so izlet na Tabor.

46. Preska, osnovna šola: Sodelovali so pri Sokolu in pri Prosvetnem društvu. — Napravili so izlete v Zlebe in Goriče.

47. Vič, osnovna šola: Članice so nastopile v igri »Trnuličica«. — Napravili so izlete k slapu Peričnik in na Rožnik.

48. Vrhnika, osnovna šola: Na Vidov dan so priredili igro »Kralj Matjaž in belj »Vino in voda«. — Delali so izlete v gozd in okolico.

49. Novo mesto deška osnovna šola: Priredili so v januarju 1925 trikrat igro »Petrekove poslednje sanje« s petjem in plesom. Čisti preostanek nad 5000 Din se je porabil za šolarsko knjižnico, ki šteje nad 400 vezanih knjig. V aprilu 1925 je Podmladek priredil cvet-

širokim narodnim slojevima našega grada i sela, da će ovo stanje, ako mu se zavremena ne stane na put, dovesti do narodnoga nepovjerenja u državno školstvo, posebno do nepovjerenja u našu duhovnu unifikaciju, koja čini prvi i bitni osnov bolja budućnosti zemlje.

Učiteljstvo Zagreba i okolice udruženo u Udruženju Jugoslavenškoga Učiteljstva i prožeto oduvijek iskrenom i prokušanom želim i nastojanjima za realizovanjem istinskih i dobro shvaćenih interesa države i naroda, skreće još u pravo vrijeme pažnju svim državnim faktorima i cijeloi našoj javnosti na sve teške pojave, koje na nekim mjestima već dobivaju karakter holiševiziranja naše narodne sredine u prosvjetnom i socijalnom pravcu. Ovom prilikom se ujedno ukazuje na upravu skandalozne postupke s učiteljstvom UJU, posebno sa članovima ovoga društva, gdje se — na užas i sramotu pred cijelom zemljom i svim kulturnim svijetom — udarilo na stotine najboljih prosvjetnih radnika i najodanijih i najsigurnijih stupova naše državne misli, i to na način koji dosad nije zapamćen ne samo u našoj narodnoj državi, nego ni za nairesonarnijih režima nekadašnje tuđinske vlasti. Naročito je pred svom svijetlom prošlosti i najidealnijim interesima našega naroda za sva vremena neopravdano i neshvatljivo, da su toliki najsposobniji i najnapredniji naši prosvjetni radnici morali sa svojim porodicama da podnesu stradanja od strane državne vlasti zato, što su kao članovi UJU uvijek, bez obzira na svoje lične interese, odlučno stajali na braniku državne misli i propagirali ljubav prema našem uzvišenom Vladari i jedinstvu naroda.

III.

Kod naprednih pomenutih promjena u prosvjetnoj politici i kod svih gonjenja članova UJU, i ovoga društva, koji su potresli i samim osnovima našega Udruženja, centralna uprava Udruženja u Beogradu nije mogla ne samo da zaštiti svoje članove, ma i u najskromnijoj mjeri, nego nije o pravoi svrsi takva vodjenje prosvjetne politike obaviještena dovoljno ni naša javnost, niti su na svu pogubnost ovih događaja na vrijeme upozoreni bili glavni mjerodavni državni faktori, t. i. Njegovo Veličanstvo Kralj, državna vlada i Narodna Skupština, a što se moglo i moralo učiniti, ako ne drugim načinom, a ono sazivom vanredne

lični dan, kojega čisti dobiček 1529.50 Din se je porabil za nabavu šolske lekarne, nogometa in krokerja. — Predavali so ob priliki razdelitve ameriških daril.

Sodelovali so pri Družbi sv. Cirila in Metoda, pri Kolu jugoslov. sester in pri Sokolu. Delali so izlete v bližnjo okolico.

50. Novo mesto, dekliška osnovna šola: Priredile so tri igre. Za denar, ki so ga donesle te igre, so kupile knjige za šolarsko knjižnico. Dalje so sklenile kupiti veliko žogo in vrvi za skakanje. Sodelovale pri Sokolu, Družbi sv. Cirila in Metoda, Jugoslovenski Matiči in Kolu Jugoslovenskih sester. Napravile so izlete na Gorjance, v Šmarjetno, na Toško goro in v Hmelnik.

51. Novo mesto, trgovska šola: Sodelovali so pri različnih društvih in napravili izlete v okolico.

52. Novo mesto, državna realna gimnazija: Priredili so igro »Mogočni orstan« in predavanje o Esperantu. — Nabavili so dijaku sukno. — Ustanovili so sekcijo nogometa, hazene in tenisa. — Poslali so dopise nekaterim gimnazijam v Jugoslaviji, ki so bile navedene v »Glasniku«. — Napravili so izlete v bližnjo okolico.

skupštine Udruženja u prestonici. Naročito je žalosno po ugledu i ideologiju UJU, da se bez krainjeza otpora dopustilo preuzimanje svih položaja u prosvjetnoj hierarhiji ljudima koji su najveći protivnici našega Udruženja i prokušani neprijatelji njegove ideologije, jednake u svemu samoj ideologiji našega državnog bčca.

Skupština smatra na osnovi dubokoga razmatranja, da se ovim ubija cijena i samoga opstanka UJU.

IV.

Ovo učiteljsko društvo drži, da je upravo s razloga navedenih u predišnjim tačkama a naročito poradi obrazovanja radne snage i sposobnosti Udruženja za uspješnu odbranu prosvjetnih interesa pa i za opravdanu zaštitu njegovih članova potrebno:

1. Uredjenje naše staleške organizacije da se u prvome redu podvrgne temeljitu studiju i svestranomu raspravljanju, kako bi se moglo pristupiti rješenju, koje će potpunije zadovoljiti naše nacionalne prosvjetne i staleške potrebe. S obzirom na to, što još prosvjetne prilike naše države nису normirane jednim jedinstvenim školskim zakonom držimo, da je danas još preuranjeno kazati definitivnu riječ o reorganizaciji našega Udruženja. K tome delu moći će se sa sigurnom nadom u uspjeh pristupiti istom onda, kad se normiraju prilike i s njima rad našega Udruženja, s današnje njegove osnovice; kad njegova predstavništva u pojedinim krajevima naše države do kraja izvrše privodjenje učiteljstva u opću stalešku organizaciju i, naposljetku, kad se jasno pokažu pravci njegova djelovanja za budućnost.

2. Reorganizaciji Udruženja moći će se pristupiti definitivno istom onda, kad se naše opće političke prilike toliko srede, da se bude moglo govoriti o jednom stalnom pravcu prosvjetne politike koga danas nema niti s obzirom na nastavu niti s obzirom na učiteljstvo.

Današnje nas iskustvo poučava jasno, da pojedini predstavnici najviše školske vlasti, čija je riječ odlučna za čitavu državu, imaju obično pred očima samo jedan dio njezin i prosvjetne prilike u niemu, dok sve ostale nuštaju u vida. Pored toga i samo učiteljstvo pojedinih krajeva gleda isto ovako parcijalno na naše prosvjetne prilike pa vrlo rijetko smatra općom staleškom stvari ono, što se dozadja u posvjeti i u učiteljstvu drugih krajeva. Potrebno je, dakle, da naše Udruženje svojim sredstvima obrazuje učiteljstvo naše države u duhu prosvjetnoga i staleškoga jedinstva, tako, da

svaki član staleža osieća jednako sve, što se dešava na području prosvjetnom bilo na kome mjestu naše države, da da to uzima svakiput i kao svoju stvar i da prema nioi zauzme objektivno stajalište. Da se ovaj znameniti zadatak izvrši do kraja, potrebna su još predstavništva Udruženja u pojedinim krajevima države, sa zadatkom, da učiteljstvo svoga kraja uvode u stalešku cjelinu i obrazuju u jedinstvenome staleškom duhu.

3. U najužoi vezi s ovim zadatkom naše organizacije tražimo, da se naše Povjereništvo u Zagrebu pa i izvršni kao i glavni odbor našega Udruženja zauzmu na svim odlučnim mjestima za one naše članove koji su upravo poradi ovakve nejedinstvene školske politike postradali pretrpjevši neopravdane došad nečuvene moralne i materijalne udarce. Za njih tražimo potpunu zadovoljštinu, jer su se oni na svojim mjestima u školstvu i učiteljskim organizacijama založili za onaj pravac prosvjetne politike, koji je naše Udruženje, u saglasnosti s duhom i zahtjevima naše državne misli, od prvoga dana propagiralo, a koji su i naše prosvjetne vlasti i njihovi predstavnici prije isticali, zastupali i provodili. Izvršni odbor našega Udruženja neka nastoji, da prevlada u prosvjetnoj politici jedinstvenost prema našim općim narodnim potrebama i ciljevima, da neka tim svojim radom za uvijek spriječi ovako nejednako i prema tome nepravedno vodjenje prosvjetne politike. Radj toga je potrebno, da Udruženje postane faktorom, koji će biti pravil prosvjetni, stručni i stalan autoritet u našoj nacionalnoj državi. Dotle pak neka one ponižene i uvrijedjene, koji su se založili na svakome mjestu našega javnoga života za ovu osnovnu ideju vodilju, šta se ističe u jedinstvu naroda, njegove prosvete i države, povratu na one položaje i na ona mjesta koja su po svome radu i po svojim sposobnostima, a naročito i po svojim nacionalnim osjećajima zauzimali i zavrijedili i time pridonijeli sa svoje strane sredjivanju prilika u našoj državi. Njihov rad treba bar naknadno da se nagradi, a pretrpljena moralna i materijalna šteta da im se reparira.

V.

S navedenih razloga najodlučnije se osudiuje zloupotreba autoriteta državnih vlasti, naročito prosvjetnih u svrhe organizovanja separatističkih učiteljskih društava u Hrvatskoj i Slavoniji, u istovremena prognošta organizacija UJU u ovim krajevima, pa se upozorava javnost i svi merodavni faktori, da je takvo djelovanje vrlo opasno na samu našu državnu misao i narodnu konsolidaciju.

† Ivan Košar.

Da, še nebo je plakalo, ko je spremla dne 8. maja t. l. dolga vrsta žalujočih našega dragega nam tovariša-veterana g. Ivana Košarja, upokojenega nadučitelja pri Veliki Nedelji na zadnji poti iz Ormoža k Veliki Nedelji. Veličasten spreved, kakršnega že dolgo ni videla Velika Nedelja, je pričal, da je umrl mož, ki ni bil čislán samo v vrstah svojih stanovskih tovarišev in tovarišic, ampak je imel tudi nebroj hvaležnih čestilcev(k) v najširjih plasteh naroda svojega delovnega okoliša. V dobi svojega tridesetletnega plodonosnega učiteljevanja je vzgojil pri Vel. Nedelji dva roda. Koliko je danes v velikonedeljski župniji dobrih in naprednih gospodarjev, ki so dobili od pokojnika trdno podlago za nadaljno izobrazbo in delovanje v pošolski dobi! Koliko je inteligentov, ki zavzemajo danes odlična mesta v državnih, duhovskih in privatni upravi, katerim je bil umrl Ivan Košar učitelj, buditelj in blagonaklonjeni podpornik! Vsi, vsi so iz srca hvaležni svojemu dobremu učitelju in izgovarjajo njegovo ime s spoštljivo, s čonosom.

Blagopokoinik ni bil smotreno delaven samo v svojem razredu, njegova glavna naloga, njegovo prvo vzgojno

(Dalje prih.)